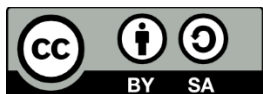

Limitările cognitive în filosofia științei și filosofia minții

Nicolae Sfetcu

12.11.2021

Sfetcu, Nicolae, "*Limitările cognitive în filosofia științei și filosofia minții*", Telework (12 noiembrie 2021), URL = <https://www.telework.ro/ro/e-books/limitarile-cognitive-in-filosofia-stiintei-si-filosofia-mintii/>

Email: nicolae@sfetcu.com

Acest articol este licențiat Attribution-ShareAlike 3.0 Unported. Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>.

Text online: <https://www.telework.ro/ro/limitarile-cognitive-in-filosofia-stiintei-si-filosofia-mintii/>

Extras din:

Sfetcu, Nicolae, "*Cunoaștere și Informații*", pg. ?, MultiMedia Publishing (2016), ISBN 978-606-033-165-0, URL = <https://www.telework.ro/ro/e-books/cunoastere-si-informatii/>

În filosofia științei și filosofia minții, **limitarea cognitivă** afirmă că mințile umane sunt incapabile să rezolve constituțional anumite probleme filosofice perene. Owen Flanagan numește această poziție *naturalism anti-constructiv* sau *noul misterianism*, iar avocatul principal al ipotezei, Colin McGinn, o numește *naturalism transcendent*, deoarece recunoaște posibilitatea că soluțiile s-ar putea încadra în modul de abordare a unei ființe inteligente non-umane. Potrivit lui McGinn, astfel de întrebări filosofice includ problema minte-corp, identitatea de sine, fundamentele sensului, voința liberă și cunoașterea, atât *a priori* cât și empiric.

Colin McGinn

"Nu se poate lua pur și simplu de bună afirmația că aptitudinea umană de a raționa este în mod natural potrivită pentru a răspunde la întrebări filozofice: întrebările și obiectul lor sunt una, iar aptitudinea de a raționa, ca trăsătură umană, este alta. Din faptul că aceasta este cea mai bună aptitudine pe care o avem ... pentru a face filozofie, nu rezultă că este o aptitudine bună sau adecvată acestui scop."

- Colin McGinn, *Probleme în filozofie: Limitele investigațiilor*

"Atunci când mințile umane interacționează cu probleme filosofice, în special cele de forma "Cum este posibil X?", acestea pot ajunge într-una din cele patru stări posibile: (i) încearcă să adapteze obiectul întrebării la o teorie reductivă sau explicativă a acesteia; (ii) o declară ireductibilă și, prin urmare, nepotrivită pentru un nivel superior; (iii) transformă într-o poveste sau o imagine magică ceea ce pare atât de încâlcit; sau (iv) elimină pur și simplu sursa problemei din jenă ontologică. Subiectele posibile includ: problema conștiinței și problema minte-corp, natura și identitatea sinelui, fundamentele sensului, posibilitatea voinței libere, disponibilitatea a priori și cunoașterea empirică ... Practic ceea ce găsim, la modul general, este amenințarea magiei sau eliminarea pe față a împietririi teoretice a fenomenului care invită la o atenție filozofică. Fenomenul prezintă probleme inițiale de posibilitate ... voința liberă, de exemplu, pare la o inspecție prematură a fi imposibilă, așa că încercăm să găsim o concepție care să permită existența sa, dar această concepție întotdeauna se dovedește a fi reductivă și denaturată în mod dubios, lăsându-ne cu opțiunile de neacceptat de magie, eliminare sau chietism ... așa că avem de ales, din nefericire, între mai multe opțiuni cu toate nesatisfăcătoare; sau mergem cruciș pe urmele noastre într-o poziție chircită care pare a fi intelectual cel mai puțin lipsită de scrupule... Știința, atunci, ar putea fi caracterizată pe bună dreptate ca acel set de întrebări care nu atrage [aceste] opțiuni - unde aptitudinile noastre cognitive ne permit să formăm conceptele și teoriile necesare. Distincția dintre știință și filosofie este, din acest punct de vedere, la bază o reflectare a puterilor cognitive care se întâmplă să le posedăm sau ne lipsesc, și este, prin urmare, o creație relativă: aceasta nu corespunde niciunei diviziuni reale interesante din realitatea obiectivă... Nu este dincolo de limitele posibilității ca creierul nostru, dacă ar fi făcut din altceva decât din neuroni, să putem avea acele tipuri de competențe cognitive necesare pentru a rezolva problemele pe care filozofia le ridică; în orice caz, acesta este genul de diagnostic [naturalism transcendent] care se oferă retardării noastre filozofice... Dificultatea filozofiei este, așadar, o consecință a modului special în care a construit organul nostru de gândire selecția naturală, nu este o trăsătură obiectivă a subiectului supus întrebărilor filozofice."

- Colin McGinn, "Probleme în filozofie" în *Studii filozofice*

Friedrich Hayek

Pentru Friedrich Hayek, "Întreaga idee a minții care se explică singură este o contradicție logică" ... și "ia această incompletitudine - incapacitatea constituțională a minții de a se explica pe sine - ca fiind un caz generalizat al teoremei incompletitudinii a lui Gödel ... Hayek *nu* este un agnostic naturalist, cu opinia că știința *în prezent* nu poate oferi o explicație a relației minte-corp, dar în principiu ar putea.

John Tyndall

"Trecerea de la fizica creierului la faptele corespunzătoare de conștiință este de neconceput. Să considerăm un gând bine definit, și o acțiune moleculară definită în creier care are loc simultan; nu avem organul intelectual, și nici aparent niciun rudiment al organului, care ne-ar permite să trecem, printr-un proces de raționament, de la una la alta. Ele apar împreună, dar noi nu știm de ce. Dacă ar fi posibil ca mintea și simțurile noastre să fie atât de extinse, consolidate și iluminate, încât să ne permită să vedem și să simțim toate moleculele creierului; dacă ar fi posibil să fim capabili să urmărim toate mișcărilor, toate grupările lor, toate descărcările lor electrice; și am fi intim familiarizați cu stările corespunzătoare de gândire și simțire, am fi mai departe ca niciodată de rezolvarea problemei, "Cum sunt aceste procese fizice legate de faptele de conștiință?" Prăpastia dintre cele două clase de fenomene ar rămâne în continuare intelectual de netrecut. Să considerăm conștiința iubirii, de exemplu, să fie asociată cu o mișcare în spirală în sensul mâinii drepte a moleculelor creierului, iar conștiința urii cu o mișcare în spirală în sensul mâinii stângi. Atunci ar trebui să știm, când iubim, că mișcarea este într-o singură direcție, și când urâm că mișcarea este în cealaltă; dar "De ce?" ar rămâne la fel de netăgăduit ca și mai înainte."

- John Tyndall (1871), *Fragmente de știință*

Noam Chomsky

Noam Chomsky susține că aptitudinile cognitive ale tuturor organismelor sunt limitate biologic, și că anumite probleme ar putea fi dincolo de înțelegerea noastră:

"Un om de știință marțian, cu o minte diferită de a noastră ar putea să considere această problemă [a voinței libere] banală, și să se mire de ce oamenii nu par niciodată să abordeze modul evident de rezolvare. Dar același observator ar putea fi, de asemenea, uimit de capacitatea fiecărui copil uman de a învăța limba, ceva ce i s-ar părea de neînțeles, care necesită o intervenție divină."

- Noam Chomsky, *Limba și problemele de cunoaștere*

Fenomene și obiecte și evenimente care nu se pot simți (numene)

Așa cum a argumentat Kant în *Critica rațiunii pure*, gândirea umană este structurată inevitabil pe categorii de înțelegere:

- **Cantitate** - Unitate, Pluralitate, Totalitate.
- **Calitate** - Realitate, Negație, Limitare.
- **Relație** - Inerență și Subzistență, Cauzalitate și Dependență, Comunitate.

- **Modalitate** - Posibilitate sau Imposibilitate, Existență sau Inexistență, Necesitate sau Contingență.

Acestea sunt idei la care nu există nicio scăpare, astfel ei pun o limită gândirii. Ce poate fi cunoscut prin categorii este numit fenomen și ce se află în afara categoriilor este numit numen, "lucrurile în sine" de neconceput.

Noi misterieni

În lucrarea sa (celebră) eseu "*Cum este să fii un liliac?*" Thomas Nagel menționează posibilitatea limitării cognitive la caracterul subiectiv al experienței și implicațiilor (profunde) pentru știința reduționist materialistă. Owen Flanagan a notat în cartea sa *Știința minții* din 1991 că unii gânditori moderni au sugerat că conștiința nu va fi niciodată explicată complet. Flanagan îi numește "noii misterieni" după grupul de rock *Question Mark and the Mysterians*. Potrivit lui McGinn, soluția la problema minte-corp nu poate fi înțeleasă, în ciuda faptului că soluția este "scrisă în genele noastre".

Materialismul emergent include o afirmație similară, că oamenii nu sunt suficient de inteligenți pentru a determina "relația dintre minte și materie."